

3. Výkonnost odvětví

Po většinu loňského roku pokračovalo pokrizové zotavování služeb. To nebylo významně narušeno při zhoršení epidemické situace ve 4. čtvrtletí.

V celoročním pohledu přispíval k růstu HPH stále nejvíce zpracovatelský průmysl. Dobrých výsledků nadále dosahovalo zemědělství, dařilo se i většině služeb, zejména těm veřejným.

Pokrizové zotavování průmyslu probíhalo loni značně nerovnoměrně.

Ve 2. čtvrtletí byl výkon průmyslu na svém loňském vrcholu, když těžil z celkového oživení ekonomiky v eurozóně.

Tuzemská ekonomika ve druhé půli loňského roku pokračovala v zotavování, jež bylo nastartováno již během jarního období, kdy se podstatně zlepšila epidemická situace, a restriktivní opatření svírající část ekonomiky tak byla postupně zrušena. Mezikvartální růst hrubé přidané hodnoty (HPH)¹ dosáhl ve 2. čtvrtletí 1,0 % a v následujícím období zrychlil na 1,5 %. Pomohly tomu zejména obchod, doprava a další aktivity s vazbou na cestovní ruch, stimulačně působily i veřejné služby². Ve 4. čtvrtletí souhrnný růst výkonu všech odvětví zvolnil na 0,7 %. Prohlubující se dodavatelské problémy tlumily výkon zpracovatelského průmyslu (–1,6 %), zastavil se i růst ve stavebnictví. Nečekané citelné zhoršení epidemické situace již ale nevedlo k uzavírání provozoven a všechna klíčová odvětví služeb pokračovala v růstu – dařilo se zejména finančnímu sektoru a oblasti nemovitostí. HPH v celé ekonomice sice za svým předkrizovým maximem stále zaostávala (o 2,2 %)³, řada odvětví služeb ale svůj rekordní výkon z roku 2019 již překonala⁴.

V roce 2021 se HPH v celé ekonomice zvýšila meziročně o 3,0 %. I přes narůstající logistické potíže přispěl k růstu nejvíce zpracovatelský průmysl (+1,1 p. b.). Dařilo se odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství, kde se zvyšovala produktivita práce a přidaná hodnota rostla čtvrtý rok v řadě. Loňská sklizeň zemědělských plodin byla ve srovnání s dobrou sklizní z roku 2020 srovnatelná⁵, v kontextu celé poslední dekády pak zřetelně nadprůměrná⁶. V živočišné výrobě pokračoval čtvrtým rokem v řadě mírný růst výroby masa (+2,6 %), přímý nákup mléka od tuzemských producentů se ale ve srovnání s rekordní výší z roku 2020 o 2,0 % snížil. Vedle toho měla na výkon celého primárního sektoru patrně vliv i oslabující kůrovcová kalamita (rekordní živelní těžba dřeva z roku 2020 se loni již neopakovala). Ze služeb rostla loni HPH nejvíce ve finančnictví a k růstu celé ekonomiky přispěla 0,4 p. b. Podobný vliv mělo i zotavující se odvětví obchod, doprava, ubytování a pohostinství a rovněž veřejné služby, u nichž k rekordnímu růstu HPH (o 2,9 %) významně přispěl vyšší počet odpracovaných hodin.

Pokračující zotavování průmyslu v roce 2021 dokládají vedle údajů o přidané hodnotě i podrobnější data z podnikových statistik. Toto oživení probíhalo ovšem nerovnoměrně, a to jak z pohledu jednotlivých částí roku, tak i z hlediska odvětví. Automobilový průmysl se po celý rok potýkal s dodavatelskými problémy, jež pramenily z rychlého oživení nejvyspělejších světových ekonomik doprovázeného výrobními i logistickými problémy v asijských regionech. Vedle toho se některé obory silně zasažené během pandemie (např. oděvnictví, výroba nápojů) stále potýkaly s nedostatečnou poptávkou.

Po rychlém restartu průmyslu v druhé polovině roku 2020, na kterém se kromě klíčových exportních oborů podílelo široké spektrum dílčích odvětví, výkon celého průmyslu na počátku roku 2021 dočasně poklesl. V 1. čtvrtletí se průmyslová produkce⁷ mezikvartálně snížila o 1,1 %, neboť svižné pokrizové zotavování u výrobců automobilů (včetně jejich

¹ Údaje o HPH jsou vyjádřeny ve stálých cenách a v očištění o sezónní a kalendářní vlivy.

² Zahnují veřejnou správu a obranu, vzdělávání, zdravotní a sociální péči.

³ Naopak v EU se HPH na úroveň z vrcholu předkrizové konjunktury již vrátila, a to ve 3. čtvrtletí 2021. Ve 4. čtvrtletí pak tuto hladinu překonala (o mírných 0,4 %), což platilo i ve dvou třetinách unijních členů (např. v Polsku o 4,1 %, v Maďarsku o 3,0 %). V zemích eurozóny však u úhrnu za touto výší stále nepatrně zaostávala, neboť se projevil pomalejší zotavování některých velkých ekonomik – Francie (+0,1 %), Itálie (–1,0 %), Německa (–2,1 %) či Španělska (–4,0 %).

⁴ V peněžnictví a pojišťovnictví byla loni ve 4. čtvrtletí HPH ve srovnání s koncem roku 2019 již o 10 % vyšší, ve veřejných službách analogicky o 6 %, v informačních a komunikačních činnostech o 5 % a v oblasti nemovitostí o 1 %. Výkon všech odvětví služeb byl s předpandemickým maximem srovnatelný (+0,1 %), naopak průmysl zaostával o citelných 7,5 %.

⁵ Sklizeň obilovin byla loni meziročně vyšší o 1,2 %, klesla naopak u brambor o 3,5 % a řepky o 17,7 % (v absolutní výši se jednalo o nejslabší sklizeň od roku 2006). Dařilo se ale ostatním olejninám (hlavně díky rozšíření osevní plochy), luskovinám, cukrovce, chmelu, většině píce a více se sklídilo i většiny druhů zeleniny. Mírný pokles zaznamenalo ovocnářství, hlavně vinou nižší úrody švestek.

⁶ Loňská sklizeň obilovin (včetně kukuřice) činila 8,23 mil. tun (šestá nejvyšší úroda v éře samostatné ČR). Oproti průměru z let 2011 až 2020 byla vyšší o 5,3 %, výhradně díky nárůstu hektarového výnosu. Dlouhodobý průměr překročila sklizeň mírně i u brambor (+3,4 %), technické cukrovky (+6,5 %), kukuřice na zeleno a siláž (+3,4 %), znatelněji pak u víceletých píce (+21,4 %) či chmele (+39,6 %). Z významnějších plodin se loni nedařilo jen řepce (–19,4 %), na čemž se podepsal významný pokles osevní plochy, zčásti ale i snížení hektarového výnosu.

⁷ Zahnuje odvětví těžby a dobývání, zpracovatelského průmyslu a také energetiky (zde pojímané jako odvětví výroby a rozvodu elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu). Všechna meziroční tempa produkce (na úrovni odvětvových sekcí i oddílů) jsou očištěna o kalendářní vlivy, mezičtvrtletní i meziměsíční tempa pak také o vliv sezónnosti.

nejbližších tuzemských subdodavatelů) a v chemickém průmyslu se zastavilo. V následujícím čtvrtletí se mírný růst průmyslové produkce obnovil (0,9 %). „Znovuotevření“ ekonomiky po ústupu pandemické vlny navrátilo v Česku i v EU část ztracené důvěry spotřebitelů a podnikatelů, což vedlo k oživení spotřeby a investiční aktivity. Výrazně vývozně orientovaný tuzemský průmysl těžil na jaře zejména z příznivého hospodářského vývoje klíčových exportních teritorií – Německa, resp. celé EU⁸.

Ve 2. pololetí byl průmysl tlumen silnými problémy s dostupností komponent pro výrobu automobilů a v samém konci roku i silným růstem cen energií a materiálových vstupů v celém průmyslu.

Tento slibný vývoj byl ale ve druhé polovině roku zastíněn prohlubujícími se problémy v globálních dodavatelských řetězcích, které citelně narušily plynulost výroby především v dominantním odvětví automobilového průmyslu. Produkce v celém průmyslu tak ve 3. čtvrtletí mezikvartálně klesla o 2,2 %. Problémy s nedostatkovými výrobními komponenty sice na konci loňského roku lehce polevily, většina průmyslových podniků ovšem musela čelit silnému cenovému růstu materiálových vstupů umocněnému neočekávanou eskalací cen energií. Oproti 3. čtvrtletí tak objem průmyslové výroby na sklonku roku stagnoval, a ve většině významných odvětví se dokonce mírně snížil (vyjma energetiky a chemického průmyslu). Ve srovnání s předpandemickým maximem z května 2019 průmyslová produkce v posledním loňském měsíci stále významně zaostávala (o 6,1 %).

Bez zahrnutí výroby motorových vozidel by meziroční růst průmyslové produkce pokračoval i ve 2. pololetí 2021.

Za celý loňský rok průmyslová produkce meziročně vzrostla o 6,6 % (za rok 2020 zejména vlivem jarních odstávek propadla o 7,2 %). Ve 3. i 4. čtvrtletí 2021 však výkon průmyslu mírně klesal (o 0,1 %, resp. 1,9 %). Stalo se tak z velké části vlivem automobilového průmyslu, jehož dynamika byla kromě výše uvedených faktorů ovlivněna i vysokou loňskou srovnávací základnou. Bez zahrnutí tohoto odvětví by tak ve druhé půli loňského roku růst průmyslu pokračoval (+4,1 %, resp. +1,8 %)⁹.

K loňskému růstu průmyslové produkce přispěl nejvíce kovodělný průmysl. Dařilo se i hutnictví, chemickému průmyslu, strojírenství či elektrotechnice.

Za celý rok 2021 byl růst průmyslu tažen nejvíce výrobou kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (příspěvek +0,9 p. b., růst odvětví +9,1 %). Souviselo to i s oživením domácí i zahraniční poptávky v dlouhodobě útlumovém odvětví hutnictví, jehož výkon loni vzrostl nejvíce po roce 2010 (+11,4 %). Zhruba o desetinu loni posílilo také strojírenství, ale i obory částečně navázané na výrobu dopravních prostředků – gumárenství a plastikářství či elektrotechnický průmysl¹⁰. Z ostatních významnějších oborů se dařilo chemickému průmyslu (+8,3 %), jenž profitoval z rozšiřování výrobních kapacit. Více než 10% růstu docílila výroba stavebních materiálů, jež se snažila reagovat na vzedmutou poptávku zejména na domácím trhu. Mírněji rostl výkon potravinářství (+4,7 %) i výroby počítačů, elektronických a optických přístrojů (+1,8 %). Zatímco potravinářství se mohlo opřít o relativně stabilní tuzemskou poptávku, jež nebyla výrazněji ovlivněna ani pandemií, druhé zmíněné odvětví se muselo vypořádat s dlouhodobějšími výkyvy zahraniční poptávky, jež výrazněji neožila ani ve druhém „pandemickém“ roce. Tradiční tahoun průmyslu – výroba motorových vozidel¹¹ – vykázal loni vlivem rozkolísané výroby¹² jen 3,9% růst produkce (po 12% propadu v roce 2020) a za předpandemickým vrcholem z května 2019 zaostával na konci loňského roku skoro o pětinu.

Zotavování automobilového průmyslu bylo po celý rok tlumeno problémy s dostupností výrobních komponent.

Papírenství, farmacie, nábytkářství či výroba kolejových vozidel se nadále dařilo a jejich produkce převýšila úroveň z roku 2019.

Některým menším zpracovatelským oborům se loni dařilo a svou produkci již překročily úroveň z roku 2019. Příkladem je výroba ostatních (zejména kolejových) dopravních prostředků (+21,4 % meziročně, nejvíce po roce 2011), v níž se projevil vysoký objem tuzemských zakázek nasmlouvaných v roce 2020. Domácí i zahraniční poptávka pomohla výrobcům nábytku, jejichž produkce se loni navýšila o více než desetinu a navázala tak na svižný růst v období předpandemické konjunktury. K dlouhodobě růstovým oborům, v nichž

⁸ Do Německa směřovalo loni ve 2. čtvrtletí 30,8 % hodnoty celkového tuzemského exportu průmyslového zboží, do EU pak 80 %.

⁹ Ve 4. čtvrtletí 2021 vzrostla meziročně produkce zhruba ve dvou třetinách hlavních průmyslových oborů.

¹⁰ Problémy s nucenými odstávkami výroby v automobilovém průmyslu, ke kterým došlo loni v létě i na podzim, se však v těchto návazných oborech začaly projevat ve 4. čtvrtletí 2021. V gumárenství a plastikářství ve 4. čtvrtletí produkce meziročně klesla o 4,4 %, ve více diverzifikovaném odvětví výroby elektrických zařízení byl pokles mírnější (1,3 %).

¹¹ V posledních letech tento obor soustřeďoval zhruba šestinu celkové průmyslové produkce v ČR.

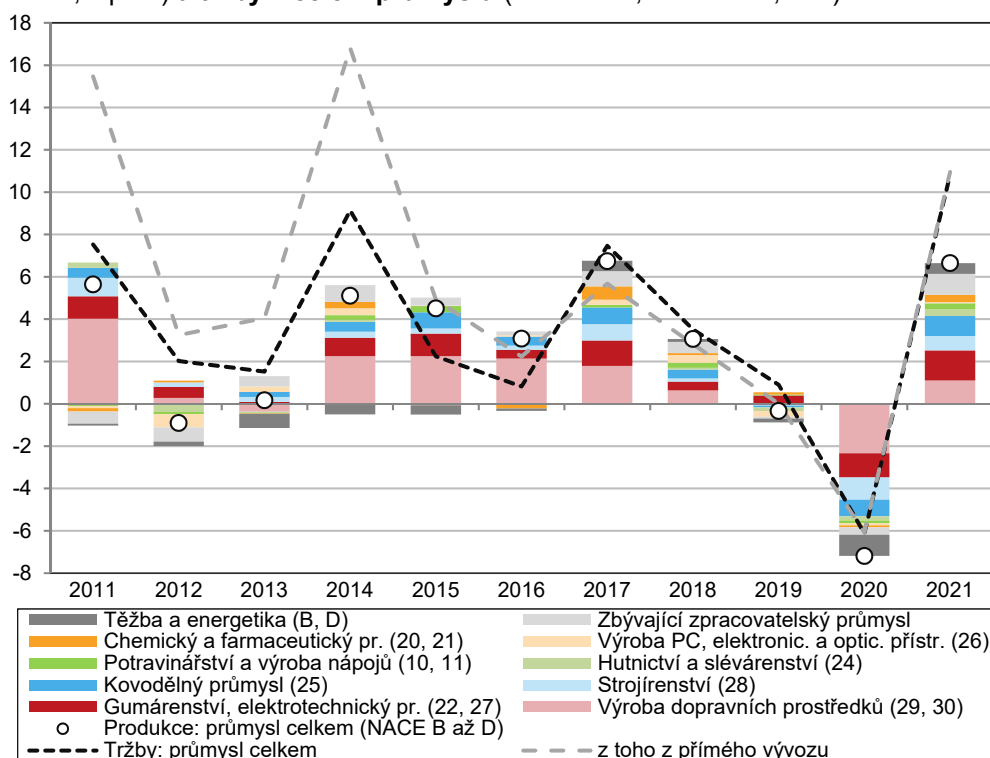
¹² To stvrzují i data o fyzické produkci. Dle údajů Sdružení automobilového průmyslu v ČR bylo v tuzemsku loni vyrobeno 1,105 mil. osobních automobilů, což bylo meziročně o 4 % méně a oproti rekordnímu roku 2018 šlo o počet nižší dokonce o 23 %. Na pět měsíců roku 2021, ovlivněných nucenými odstávkami výroby či prodlouženými dovolenými (prosinec a období od července do října), připadalo jen 318 tis. vyrobených automobilů – tedy pouze 29 % loňské celoroční produkce.

se poptávka zvyšovala i za pandemie, patří farmacie, papírenství i ostatní zpracovatelský průmysl (zahrnující například výrobu lékařských nástrojů, sportovních potřeb, her a hraček). S problémy se naopak stále potýkalo oděvnictví, které bylo limitováno přetrvávající slabší zahraniční poptávkou. Produkce se loni snížila také v dřevozpracujícím průmyslu (o 5,5 %), což souviselo s ústupem kůrovcové kalamity.

V těžebním průmyslu i energetice produkce loni mírně vzrostla, propad z roku 2020 však dosud zdaleka nekompenzovala.

V těžbě a dobývání se po předloňském rekordním propadu¹³ v roce 2021 produkce meziročně zvýšila o rovná 4 %. Zatímco stále dominantní obor těžby uhlí pokračoval v útlumu desátým rokem v řadě (v úhrnu za toto období se produkce snížila o 53 %), výkon v těžbě stavebních materiálů loni vzrostl o 11,1 % a mírně překonal propad z roku 2020. To se naopak nepovedlo energetice, přestože se její produkce za loňský rok o rovná 4 % navýšila¹⁴. Návratu na předpandemickou úroveň bránilo i omezení provozoven v obchodu a službách na počátku roku 2021 i kolísavý celoroční vývoj výroby v automobilovém průmyslu.

Graf č. 4 Příspěvky dílčích odvětví k meziroční změně průmyslové produkce (reálné, v p. b.) a tržby v celém průmyslu (nominálně, meziročně, v %)

Poznámka: Průmyslová produkce i tržby jsou očištěny o kalendářní vlivy.

Zdroj: ČSÚ

Silný růst tržeb v těžbě uhlí, hutnictví, dřevozpracujícím či kovodělném průmyslu byl ve 4. čtvrtletí výhradně výsledkem cenového růstu.

Nominální tržby průmyslových podniků¹⁵ se v roce 2021 meziročně zvýšily o 10,8 %. V samotném 4. čtvrtletí již však rostly pouze o 3,1 %, tedy podstatně méně než výrobní náklady vyjádřené prostřednictvím cen průmyslových výrobců. Tržby z přímého vývozu se dokonce nacházely mírně pod úrovní z konce roku 2020, zčásti i proto, že se v nich více projevovalo oslabení výrobců automobilů. Souhrnné tržby vzrostly ve 4. čtvrtletí nejvíce v hutnictví (o 41,0 %), ale obdobně jako v těžbě uhlí (+26,3 %), dřevozpracujícím (+21,8 %) i kovodělném průmyslu (+13,1 %) se tak stalo výhradně vlivem prudkého cenového růstu. Ten významně promlouval také do vysokých temp tržeb v chemickém a papírenském

¹³ Za celý rok 2020 se produkce propadla o šestinu, tedy nejvíce ve srovnatelné řadě od roku 2000. Souviselo to s dlouhodobou proměnou energetického mixu ekonomiky, urychlenou i svižným růstem cen emisních povolenek.

¹⁴ Dle předběžných údajů Energetického regulačního úřadu dosáhla loni hrubá tuzemská výroba elektřiny 84,9 TWh a meziročně vzrostla o 4,2 % (v roce 2020 ale propadla o 6,4 %). Na růstu se podílely zejména parní, z menší části i jaderné a vodní elektrárny. I hrubá tuzemská spotřeba elektřiny loni za úroveň z roku 2019 mírně zaostala, když činila 73,7 TWh a meziročně vzrostla o 3,2 %. Klíčovou roli v tom sehrály domácnosti (+8,1 %) a velkoobchodní z podniků (+4,4 %). To maloobchodní z podniků spotřebovali meziročně o 0,9 % méně, za dva roky o 3,4 %. Celková spotřeba plynu v ČR se loni meziročně zvýšila o 8,5 %, po zohlednění vlivu chladnějšího počasí činil růst spotřeby (po přepočtu na teplotní normál) pouze 3,5 %. V roce 2020 i vlivem poklesu ekonomické aktivity přepočtená spotřeba klesla o 0,5 %.

¹⁵ Meziroční tempa tržeb jsou očištěna o kalendářní vlivy.

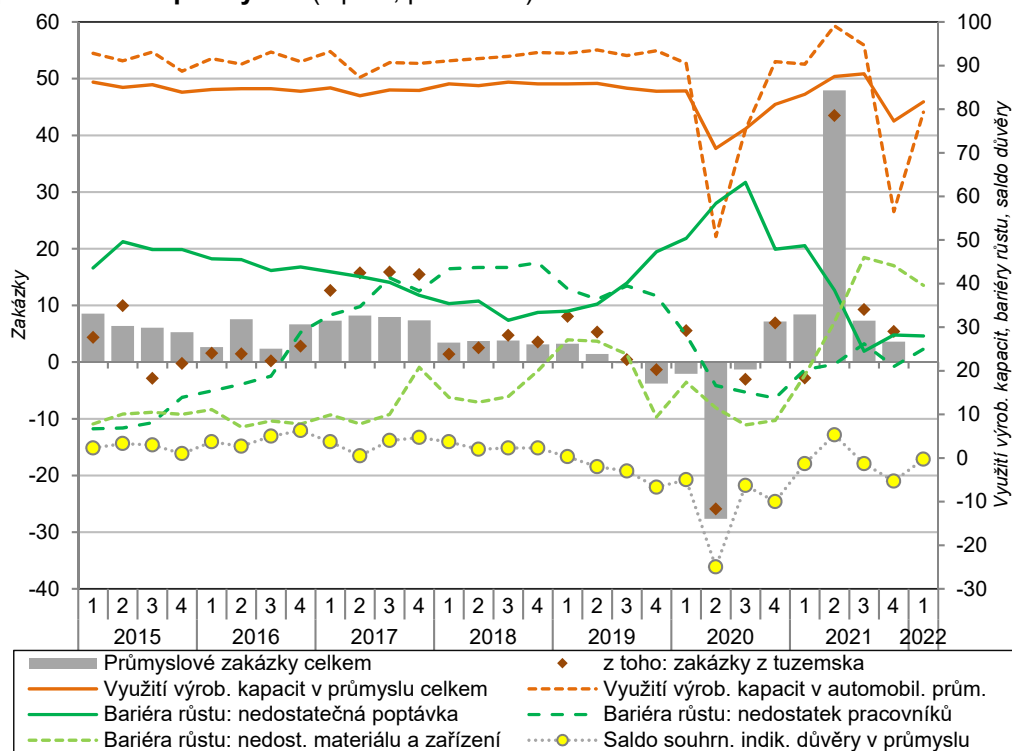

průmyslu. Naproti tomu u kolejových dopravních prostředků i v nápojovém průmyslu bezmála 20% růst tržeb věrně odrážel růst objemu výroby na konci loňského roku. To platilo rovněž v případě propadu tržeb výrobců automobilů, jenž dosáhl bezmála pětiny.

Pozitivním signálem indikujícím možný růst objemu výroby byl ve 4. čtvrtletí růst nových zakázek ve strojírenství.

Hodnota nových průmyslových zakázek¹⁶ ve 4. čtvrtletí 2021 meziročně vzrostla o 3,6 %, domácí poptávka se zvyšovala mírně vyšším tempem než zahraniční. Svižný růst zakázek v hutnictví (36,5 %), chemickém (46,0 %) i papírenském průmyslu (18,0 %) jde ovšem z velké části na vrub rostoucích výrobních nákladů podniků. Větším příslibem s ohledem na budoucí růst objemu výroby je proto skromnější 13,2% růst zakázek ve strojírenství, na kterém se navíc významně podílejí i podniky z tuzemska. Horší krátkodobé výhledy jsou naopak spojeny s výrobou motorových vozidel, ve které nižší objem nasmlouvaných objednávek (o 9,8 %, resp. o 2,1 % oproti 4. čtvrtletí 2019) odráží přetrvávající nejistoty ohledně navýšení výrobních kapacit na běžnou úroveň. Využití výrobních kapacit tak zůstalo v tomto odvětví i v lednu 2022 pod 80 % (za celý rok 2019 přitom dosahovalo 93 %)¹⁷.

Graf č. 5 Nové zakázky v průmyslu (nominálně, meziročně, v %), využití výrobních kapacit v průmyslu, vybrané bariéry růstu* (v %, pravá osa) a saldo důvěry podnikatelů v průmyslu* (v p. b., pravá osa)

*Využití průmyslových kapacit i bariéry růstu vyjadřují stav v prvním měsíci daného čtvrtletí, saldo důvěry podnikatelů je vztaženo ke druhému měsíci čtvrtletí. Zakázky jsou očištěny o kalendářní vlivy, ostatní ukazatele jsou sezónně očištěny. Podniky mohly uvést více hlavních růstových bariér současně. Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Důvěra podnikatelů v průmyslu během 2. a 3. čtvrtletí oslabovala, na konci roku ale došlo k pozitivnímu obratu.

Důvěra podnikatelů v průmyslu se během roku 2021 výrazně proměňovala. Po červnovém maximu (s nejvyšší hodnotou za posledních deset let) plynule oslabovala až do října, kdy byl pesimismus nejhlubší od loňského jara. Následně došlo vlivem částečného obnovení výroby v automobilovém průmyslu k oživení a celková důvěra v průmyslu se vrátila na průměrnou úroveň za rok 2021 (a nepatrně vyšší než před propuknutím pandemie). Očekávání výrobní činnosti v příštích měsících se zlepšilo. V lednu její růst předpokládalo 27 % podniků v celém průmyslu, pokles pak 15 %. Výhled celkové ekonomické situace podniků v průmyslu na

¹⁶ Zjišťování zakázek probíhá jen ve 12 zpracovatelských odvětvích vyrábějících převážně na zakázku, s dlouhodobějším výrobním cyklem a s většími zásobami zakázek. Meziroční tempa zakázek jsou očištěna o kalendářní vlivy.

¹⁷ Největší vytíženost kapacit na počátku roku 2022 měly z větších průmyslových odvětví výroba stavebních materiálů či gumárenství a plastikářství (shodně 90 %) a také chemický průmysl (84 %). Z menších oborů pak analogicky např. nábytkářství (92 %), dřevozpracující (93 %) a papírenský průmysl (89 %) či farmacie (87 %). Naopak nejméně využitými kapacitami disponovali výrobci nápojů (67 %), kde tato hodnota citelně zaostávala i za dlouhodobým průměrem.

Nedostatek materiálu a zařízení sužoval v lednu 2022 již 40 % podniků.

Mezikvartální růst stavební produkce se ve 3. čtvrtletí zastavil, ke konci roku ale došlo i díky pozemnímu stavitelství k obrátu.

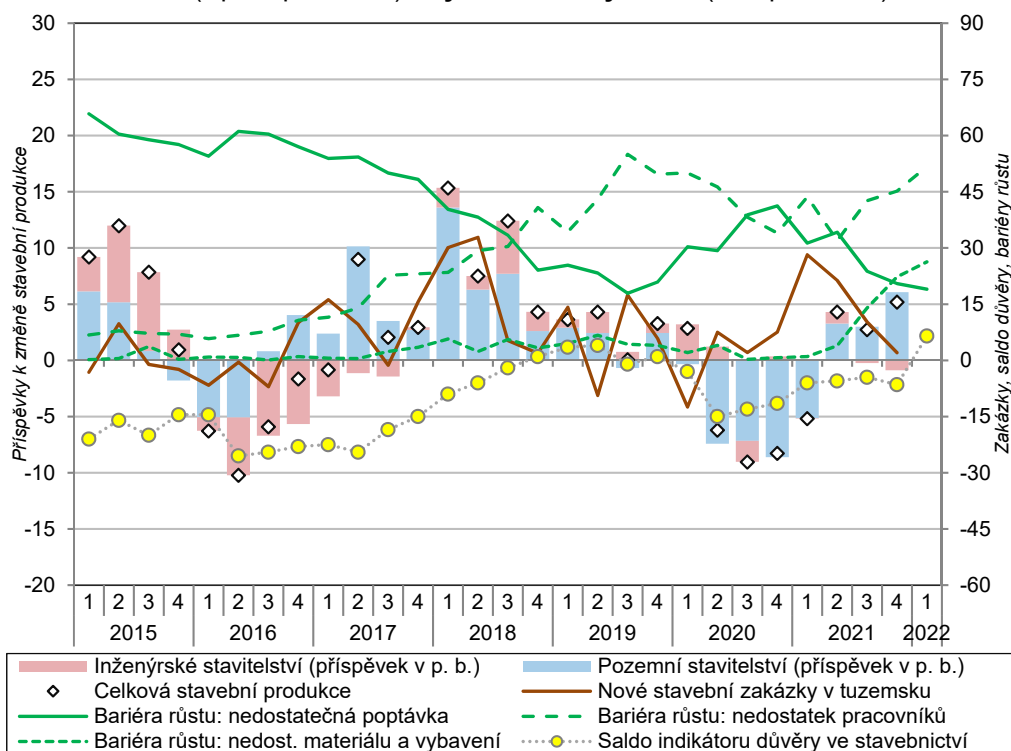
Tři roky trvající růst inženýrského stavitelství již loni nepokračoval. Pozemní stavitelství se postupně zotavovalo.

příštích šest měsíců zůstal podobně jako očekávání v oblasti zaměstnanosti mírně pozitivní. Evidenční počet zaměstnanců v průmyslu se sice za celý loňský rok o 1,2 % snížil, v samotném 4. čtvrtletí se ale jeho meziroční pokles zastavil. Hlavní růstovou bariérou¹⁸ zůstává od půle loňského roku nedostatek materiálu a zařízení, který v lednu 2022 limitoval 40 % průmyslových podniků v tuzemsku (v EU 51 %). Nedostatečná poptávka, podobně jako nedostatek pracovníků sužovaly zhruba čtvrtinu podniků.

Stavebnictví se loni navzdory některým růstovým předpokladům (např. plánované veřejné investice do dopravní infrastruktury¹⁹) zotavovalo pomalu. Mezikvartální tempo stavební produkce²⁰ sice v 1. i 2. čtvrtletí 2021 přesáhlo 2 %, ve 3. čtvrtletí ale výkon celého odvětví o 1,0 % poklesl. Stálo za tím primárně inženýrské stavitelství, na něž dolehlo pomalejší čerpání veřejných investic v prvních dvou třetinách roku. Ve 4. čtvrtletí došlo ve stavebnictví k pozitivnímu obrátu (+2,2 %), na kterém se podílelo zejména pozemní stavitelství těžící z příznivého vývoje bytové výstavby.

I díky vývoji v posledních měsících tak za celý loňský rok stavební produkce mírně vzrostla, výhradně ale vlivem pozemního stavitelství, které posílilo o 3,5 %. Naopak tři roky trvající růst inženýrského stavitelství, podpořený silicím čerpáním prostředků z evropských fondů, se loni zastavil (-0,2 %). To pozemní stavitelství navazovalo na útlum z roku 2020 (-9,0 %), jenž byl nejhlubší ve srovnatelné 20leté řadě.

Graf č. 6 Příspěvky odvětví k meziroční změně stavební produkce (reálně, v p. b.), nové stavební zakázky (nominálně, meziročně, v %, pravá osa), saldo důvěry podnikatelů ve stavebnictví* (v p. b., pravá osa) a vybrané bariéry růstu* (v %, pravá osa)

Poznámka: Údaje o stavební produkci jsou očištěny o kalendářní vlivy.

*Saldo důvěry podnikatelů i bariéry růstu jsou sezónně očištěny a vyjadřují stav ve druhém měsíci daného čtvrtletí. Podniky mohly uvést více hlavních bariér současně. Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Počet zahájených bytů mírně přesáhl dosud rekordní výstavbu z roku

Byť celé stavebnictví nebylo v roce 2021 protipandemickými restrikcemi bezprostředně zasaženo, dopady předloňských opatření ho stále ovlivňovaly (v administrativní náročnosti přípravy staveb či mobility zahraničních pracovníků). Po ústupu jarní pandemické vlny se

¹⁸ Podniky mohly uvést více bariér současně.

¹⁹ Například rozpočet Státního fondu dopravní infrastruktury počítal (dle první schválené verze státního rozpočtu) v roce 2021 s investičními transfery ze státního rozpočtu v rekordní výši 80,4 mld. korun.

²⁰ Údaje o stavební produkci jsou ve stálých cenách, meziroční tempa jsou očištěna o kalendářní vlivy, mezičtvrtletní též o vliv sezónnosti.

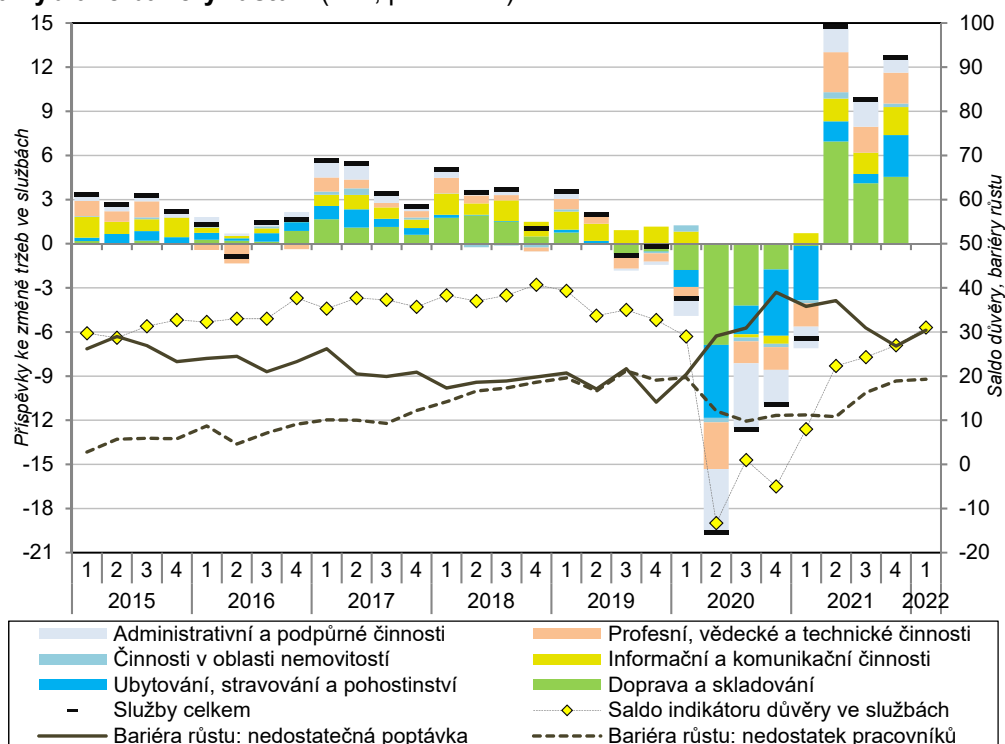
<p>2007. Svižně rostla hlavně výstavba bytů v bytových domech v Praze a středních Čechách.</p>	<p>nicméně podmínky pro stavebnictví zlepšily, což se projevilo například v zahajované bytové výstavbě. Především díky nebývale silnému 2. pololetí tak dosáhl za celý loňský rok počet zahájených bytů v novodobé historii ČR rekordních 45,0 tis. Nevídané bylo i meziroční posílení výstavby (o 28 %), hlavně díky bytům v bytových domech. Byť se celková výstavba navyšovala ve 12 ze 14 krajů, k růstu loni z drtivé většiny přispěly Praha a střední Čechy. Počet dokončených bytů v Česku loni pouze stagnoval (na 34,6 tis.) a za rokem 2007 o šestinu zaostal. Bytů v rodinných domech vzniklo dokonce nejméně za poslední čtyři roky. Prudký růst cen stavebních materiálů i prací mohl přispět k větší rozestavěnosti a tím i k prodloužení průměrné doby výstavby.</p>
<p>Počet dokončených bytů meziročně stagnoval.</p>	
<p>Růst hodnoty nových stavebních zakázek ve 4. čtvrtletí zvolnil.</p>	<p>Růst nominální hodnoty nově uzavřených tuzemských stavebních zakázek (v podnicích s více než 50 zaměstnanci) po svižném meziročním tempu v prvních třech čtvrtletích (v úhrnu o pětinu) ve zbylé části loňského roku zvolnil (na 1,0 %) a zůstal tak ve stínu růstu stavebních prací (7,9 %) i cen materiálů (17,0 %)²¹. Celková zásoba práce zahrnující všechny dosud nerealizované zakázky byla v prosinci 2021 meziročně vyšší o 13,1 % (podobně rostla u tuzemských veřejných i soukromých zakázek). Orientační hodnota vydaných stavebních povolení převýšila ve 4. čtvrtletí obdobnou úroveň roku 2020 o 30 %, ve dvouletém srovnání byla ale vyšší „jen“ o 16 %. K růstu přispěla nejvíce nová výstavba bytových budov. Důvěra podnikatelů ve stavebnictví po celý loňský rok mírně kolísala a setrvala lehce pod úrovní z období těsně před počátkem pandemie. Na počátku roku 2022 došlo ke zlepšení vlivem příznivějšího hodnocení současné poptávky i očekávání u zaměstnanosti. Nedostatečnou poptávku označilo za růstovou bariéru již jen 19 % podniků, nedostatek materiálu a zařízení sužoval naopak rekordních 26 % firem. Fakticky více než tři roky zůstává klíčovou bariérou ve stavebnictví nedostatek pracovníků – ten letos v únoru limitoval již 52 % podniků.</p>
<p>Důvěra podnikatelů ve stavebnictví se loni příliš neměnila, leden a únor 2022 přinesly pozitivní posun. Klíčovou růstovou bariérou zůstává nedostatek pracovníků.</p>	
<p>K mezičtvrtletnímu růstu tržeb ve službách přispěly loni ve 2. i 3. čtvrtletí zejména aktivity vázané na cestovní ruch, na konci roku pak doprava a skladování.</p>	<p>Podstatné zlepšení epidemické situace během loňského jara spolu s postupující vakcinací populace umožnily prakticky úplné uvolnění restrikcí. Na rozdíl od letních měsíců roku 2020 došlo i ke zjednodušení procedur v přeshraničním pohybu osob. To vyústilo ve svižný mezikvartální růst tržeb ve vybraných službách²², jenž ve 2. čtvrtletí 2021 činil 5,3 % a v následujícím období 3,0 %. Toto oživení bylo přirozeně taženo aktivitami navázanými na cestovní ruch, v menší míře se na něm ale podílela všechna hlavní odvětví služeb. Ve 4. čtvrtletí zotavování služeb pokračovalo (+2,2 %), hlavně díky odvětví dopravy a skladování, jehož tržby poprvé překonaly vrchol z předpandemického období. To dosud neplatí pro služby jako celek, neboť jejich souhrnný výkon za úrovní ze 2. čtvrtletí 2019 stále o 2,5 % zaostával.</p>
<p>Doprava a skladování zajistily loni více než polovinu meziročního růstu tržeb ve službách.</p>	<p>Za celý loňský rok se tržby v odvětví dopravy a skladování meziročně zvýšily o plných 12,8 % a k růstu výkonu všech služeb (+7,5 %) přispěly více než polovinou. Určujícím faktorem byla silná poptávka ve skladování, kde tržby převýšily úroveň z roku 2019 již téměř o desetinu. Pokračoval rychlý rozvoj poštovních a kurýrních činností, které profitovaly z růstu internetového prodeje, během pandemie dále zesíleného. Tržby v pozemní a potrubní dopravě sice loni vzrostly meziročně o 5,7 %, reálně se však nacházely pouze blízko hodnoty z let 2015 a 2016. Návratu na běžnou úroveň mobility bránily snížené přepravní nároky lidí plynoucí z častějšího využívání práce z domova i distančního vzdělávání a také z pomalejšího ožívování příjezdového cestovního ruchu²³. To se plně promítlo do tržeb v ubytování, které sice meziročně mírně vzrostly (o 2,3 %), oproti roku 2019 byly ale slabší o 55 %. Ve stravování a pohostinství činil díky rychlejšímu oživení spotřeby tuzemských domácností dvouletý propad tržeb „jen“ 30 %.</p>
<p>Tržby v ubytování, stravování a pohostinství za rokem 2019 stále hluboce zaostávaly.</p>	

²¹ Pokračující růst prodejních cen v příštích třech měsících očekávalo v únoru 2022 již 55 % podnikatelů ve stavebnictví. To bylo nepatrně více než v dosud rekordním roce 2008.

²² Bez obchodu, peněžnictví, pojišťovnictví, vědy, výzkumu a veřejných služeb. Všechny údaje za služby jsou ve stálých cenách, meziroční údaje jsou očištěny o kalendářní vlivy, mezičtvrtletní jsou očištěny o sezónní vlivy (včetně vlivu počtu pracovních dnů).

²³ V roce 2021 zavítalo do hromadných ubytovacích zařízení v Česku 11,4 mil. návštěvníků. Počet jejich přenocování se meziročně nepatrně zvýšil (+1,8 %), u hostů ze zahraničí však poklesl o 11,4 % a dosahoval pouze čtvrtiny výše z roku 2019. Polovina všech přenocování nerezidentů připadala loni na hosty ze států sousedících s Českem. Kvůli zhoršené epidemické situaci i administrativním překážkám v cestování přetrvával extrémně nízký počet přenocování z Ruska (3 % počtu z roku 2019), Velké Británie (12 %), vzdálených asijských států, zejména Číny (2 %) a Tchaj-wanu (1 %), Jižní Koreje (3 %) a Japonska (6 %), či například z USA (16 %). Z významnějších zdrojových zemí propadly počty přenocování nejméně u Slováků (o 50 %), u klientely z ČR činil dvouletý pokles jen 15 %.

Graf č. 7 Příspěvky dílčích odvětví k meziroční změně tržeb ve službách* (reálně, v p. b), saldo důvěry podnikatelů ve službách** (v p. b., pravá osa) a vybrané bariéry růstu** (v %, pravá osa)

*Bez odvětví obchodu, peněžnictví, pojišťovnictví, vědy, výzkumu a veřejných služeb. Tržby jsou očištěny o kalendářní vlivy.
 **Zahrnuje i finanční sektor. Saldo důvěry podnikatelů i bariéry růstu jsou sezónně očištěny a vyjadřují stav v prvním (bariéry růstu), resp. ve druhém měsíci daného čtvrtletí (saldo důvěry). Podniky mohly uvést více hlavních bariér současně.

Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Růst tržeb v informačních a komunikačních činnostech pokračoval osmý rok v řadě.

Meziroční růst tržeb v odvětví informačních a komunikačních činností (ICT) loni výrazně zrychlil (na 5,8 %). Tržby se zde zvyšovaly osmý rok v řadě. K loňskému růstu přispěla všechna dílčí odvětví, nejvíce činnosti v oblasti informačních technologií (například programování). Rychle se zotavoval hudební a filmový průmysl²⁴, propad tržeb z roku 2020 (o 39 %) však zatím plně nekompensoval. V odvětví profesní, vědecké a technické činnosti, z velké části závislém na firemní poptávce, vzrostly loni tržby meziročně o 5,4 %. Přispěly k tomu nejvíce architektonické a inženýrské činnosti. Sílíla poptávka také po činnostech vedení podniků (včetně poradenství v oblasti řízení), u nichž stejně jako v případě právních a účetnických činností již tržby úroveň z období těsně před pandemií překonaly. Naopak některé specializované služby (například překladatelské, fotografické, návrhářské) čelily poklesu poptávky v obou pandemických letech. V odvětví administrativní a podpůrné činnosti byl loňský růst tržeb (o 7,5 %) z drtivé části ovlivněn oživením poptávky v oblasti cestovních agentur, ve kterých přesto tržby nedosahovaly ani 40 % úrovně roku 2019. Propad z roku 2020 ovšem dosud nepřekonala ani ostatní dílčí odvětví – zejména pak pracovní agentury, u nichž byla v průběhu loňského roku patrná slábnoucí poptávka.

Některé specializované služby pro podniky čelily poklesu poptávky v letech 2020 i 2021.

Výkon maloobchodu byl loni poznamenán restrikcemi v 1. čtvrtletí. K meziměsíčnímu

Loňské tržby v maloobchodu²⁵ byly podstatně ovlivněny restrikcemi v 1. čtvrtletí, které vrcholily citelným omezením mobility obyvatel v březnu. Na jarní uvolnění restrikcí reagovaly tržby silným květnovým růstem (o 9,0 % meziměsíčně, z toho v segmentu nepotravinářského zboží o 13,9 %). Souběžně s tím citelně posílila hodnota indikátoru

²⁴ Dokládají to i údaje ze segmentu filmové distribuce. Provoz kin byl loni postupně obnoven na přelomu května a června. Od července, kdy byla povolena i možnost občerstvení v sále, se počet návštěvníků začal vracet na předpandemickou úroveň. Ve 3. čtvrtletí tak zavítalo do kin v Česku již 3,5 mil. diváků, meziročně o polovinu více a ve srovnání se shodným obdobím v roce 2019 o 17 % méně. Návrat k normálu zbrzdilo znovuzavedení dílčích restrikcí na konci listopadu (povolení vstupu pouze očkovaným a lidem po prodělané nemoci covid-19). Za celý loňský rok vystoupala návštěvnost na 7,14 mil. osob, což bylo meziročně o 12 % více, ale proti rekordnímu roku 2019 šlo o pokles o 61 %.

²⁵ Všechna meziroční tempa tržeb za maloobchod jsou uvedena ve stálých cenách a očištěna o kalendářní vlivy, mezičtvrtletní či meziměsíční tempa jsou očištěna o sezónní vlivy (včetně vlivu počtu pracovních dnů). Maloobchod zahrnuje odvětví CZ-NACE 47.

poklesu tržeb došlo i na konci roku.

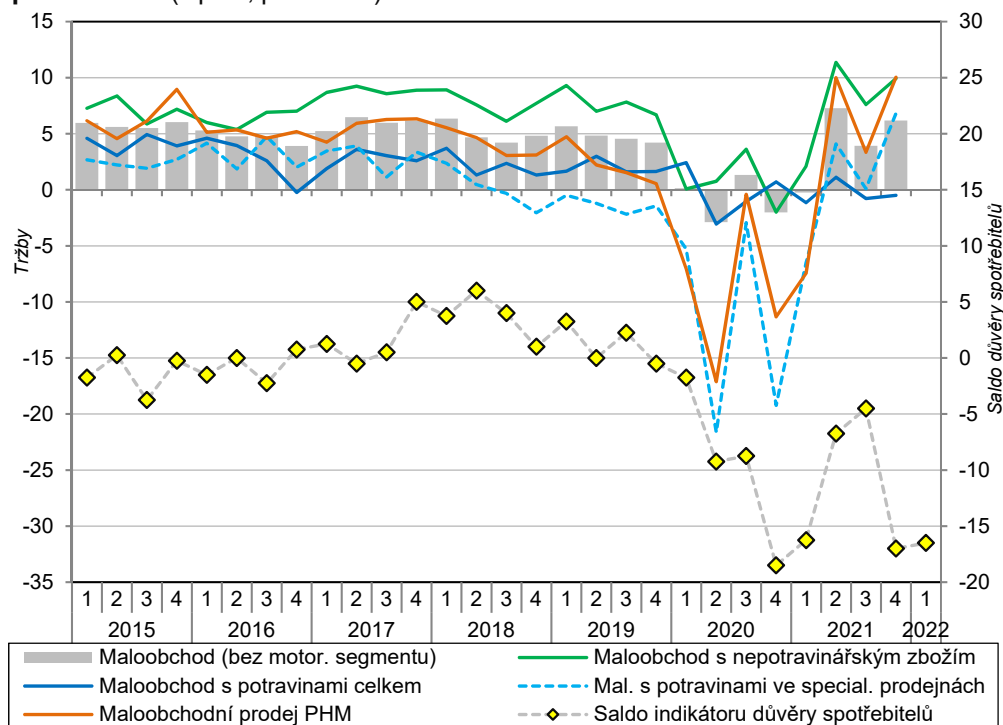
spotřebitelské důvěry, která však ani během léta nedosáhla výše z období těsně před počátkem pandemie²⁶. Přestože zhoršování epidemické situace v poslední třetině roku již nebylo spojeno s omezením možností nákupů, maloobchodní tržby v listopadu i prosinci meziměsíčně poklesly (v úhrnu za oba měsíce o 3,4 %). Za celý loňský rok vzrostly o 4,4 %²⁷ a po mírném poklesu v roce 2020 (o 0,9 %) se přiblížily tempům z období těsně před propuknutím pandemie.

Tržby za prodej nepotravinářského zboží byly výrazně taženy internetovým obchodem.

Loňský růst celého maloobchodu byl nejvíce tažen vyššími tržbami za nepotravinářské zboží (8,0 % meziročně), v nichž se mohl projevit vliv odložené spotřeby i rostoucí obliba nákupů přes internet, které se během pandemie pro část spotřebitelů patrně staly dominantním nákupním kanálem. V rámci specializovaných prodejen rostly vedle internetových prodeju nejvíce tržby v obchodech s počítačovým a komunikačním zařízením (6,8 %) a v obchodech s kosmetickými a toaletními výrobky (5,8 %). Mírněji rostla poptávka u prodejen s oděvy, obuví a koženým zbožím a také u výrobků pro kulturu a rekreaci – v obou případech ovšem tržby stále výrazně zaostaly za rokem 2019. Tržby za prodej potravin se loni snížily druhým rokem v řadě (shodně o 0,3 %), poprvé po sedmi letech růstu poklesly v nespécializovaných prodejnách, v nichž dominují velké obchodní řetězce. Prodejci pohonných hmot stržili meziročně o 4,0 % více, propad z roku 2020 ale zdaleka nevyrovnali²⁸. Podobně na tom byl i motoristický segment obchodu, jehož tržby navzdory loňskému oživení za úrovní z roku 2019 o 8 % zaostávaly. To platilo pro celý tento segment vyjma obchodu, oprav i údržby motocyklů (s dlouhodobě rostoucí poptávkou, za pandemie významně nenarušenou).

Tržby za prodej potravin klesly druhým rokem v řadě. V roce 2021 se na tom patrně podílely i velké řetězce.

Graf č. 8 Tržby v maloobchodu* (reálně, meziročně, v %) a saldo indikátoru důvěry spotřebitelů** (v p. b., pravá osa)

* Tržby jsou očištěny o kalendářní vlivy.

** Saldo důvěry spotřebitelů je sezónně očištěno a vyjadřuje stav ve druhém měsíci daného čtvrtletí.

Zdroj: ČSÚ

²⁶ Zvyšující se důvěra spotřebitelů byla spojena s nízkou nezaměstnaností i po většinu roku pokračujícím reálným růstem mezd (podpořeným vyplacením mimořádných odměn v části veřejného sektoru i nižším zdaněním výdělků). Proti rychlejší realizaci odložené spotřeby mohly na konci roku působit nebývale vysoké obavy lidí z růstu cen, které měly oporu i v reálné ekonomice.

²⁷ Podobně jako v roce 2020 tak zaznamenaly mírně slabší tempo než v EU i eurozóně. Loni vzrostly maloobchodní tržby v EU o 5,5 % a v eurozóně o 5,0 %. Nejvíce tržby posílily ve Slovinsku (+18,9 %), Litvě (+12,9 %) a Bulharsku (+12,2 %), z větších ekonomik pak ve Francii (+9,7 %), Polsku (+9,3 %) a Itálii (+8,2 %). Méně vzrostly tržby na Slovensku (+1,3 %) a také v Německu (+0,9 %), kde ovšem vykázaly nezvykle silný růst v roce 2020 (+4,4 %) – nejvyšší v celé Unii. Tržby za potraviny klesly loni kromě Česka již jen v dalších pěti státech Unie (například v Polsku i Německu). Naopak tuzemský růst tržeb za nepotravinářské zboží se pohyboval blízko úrovně EU (8,3 %).

²⁸ Proti růstu spotřeby mohly na konci loňského roku působit i rostoucí spotřebitelské ceny pohonných hmot. Například Natural 95 se v listopadu u čerpacích stanic prodával průměrně za zhruba 37 korun za litr, což byla nejvyšší hodnota od října 2012.